

Utbildningsinspektion i Björkbergs skola, förskoleklass och årskurs 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Hudiksvalls kommun och besökt Björkbergs skola den 27-28 februari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Björkbergs skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Björkbergs skola intervjuades elever, personal, skolledning och föräldrar. Informella samtal fördes med elever och lärare i samband med lektionsbesök och raster. Inspektörerna besökte lektioner i ett flertal klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Björkbergs skola	Antal elever
Förskoleklass	30
Grundskola	163

Källa: Uppgifter från skolan i samband med inspektionen år 2008.

På Björkbergs skola finns förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Verksamhetens leds av rektorn som arbetar 60 procent av sin tjänst på skolan och övrig del med annat arbete inom kommunen. I anslutning till skolan finns även fritidshemsverksamhet. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs i separat rapport avseende hela kommunens skolbarnsomsorg.

Helhetsbedömning

I Björkbergs skola bedrivs en verksamhet som i flera delar fungerar väl och rektorn är förtrogen med verksamheten. Skolans kunskapsresultat behöver dock förbättras. Det finns på skolnivå inte någon övergripande uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat för årskurs 5 i samtliga ämnen. Den uppföljning som finns gäller resultaten för de nationella ämnesproven i årskurs 5. På lärarnivå sker företrädesvis uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i svenska, matematik, engelska och idrott.

Det finns enligt inspektörernas bedömning en osäkerhet hos skolans lärare angående läroplanens mål att sträva mot och vilken funktion dessa är tänkta att ha som underlag för planeringen av undervisningen. Eleverna ges genom klassråd och elevråd goda möjligheter till inflytande över verksamheten i stort och eleverna upplever att de får gehör för önskemål och synpunkter. Däremot behöver skolan utveckla arbetet med att ge eleverna möjlighet till inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande.

Eleverna upplever att de är trygga och trivs, vilket bland annat kan härledas till ett gott värdegrundsarbete på skolan. I Björkbergs skola finns ett väl utvecklat system för att identifiera elever i behov av särskilt stöd och att ge sådant stöd till elever som är i behov av detta. Dock ges inte studiehandledning till elever som bedöms ha behov av det, vilket måste åtgärdas.

Vid inspektionen framkommer vidare att undervisningen i liten grad anpassas till elevernas olika behov och förutsättningar. Eleverna arbetar med få undantag med samma uppgifter samtidigt och de anpassningar som görs är ofta av kvantitativ art. Lärarna behöver därför utveckla arbetet med att anpassa sin undervisning till alla elevers olika behov och förutsättningar.

Skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras när det gäller t ex utveckling av arbetet med elevinflytandet, anpassning av undervisningen till elevers förutsättningar och behov samt uppföljningen och utvärderingen på skolövergripande nivå av elevernas kunskapsutveckling. Rektorns pedagogiska ledning bör förbättras så att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Elevernas kunskapsutveckling följs inte upp och utvärderas i samtliga ämnen (avsnitt 2.7 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

- Studiehändledning på modersmålet ges inte till de elever som har behov av det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 15-16 § grundskoleförordningen).
- Skolan säkerställer inte att eleverna får den garanterade undervisningstiden i alla ämnen (2 kap. 3 § grundskoleförordningen, bilaga 3 till skollagen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.
- Skolan bör försäkra sig om att undervisningen bedrivs i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.
- Elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande bör förbättras.
- Skolans arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov bör förbättras.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras med avseende på innehållet.
- Det pedagogiska ledarskapet bör förbättras.
- Skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- Mycket god kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav väl uppfylls.
- God kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i huvudsak uppfylls.
- Mindre god kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast delvis uppfylls.
- Ej godtagbar kvalitet innebar en avsevärd avvikelse från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever i procent som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Björkbergs skola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.

Ämne	Björkbergs skola		Hudiksvalls kommun	
	År 2006	År 2007	År 2006	År 2007
Svenska (andel i procent)	82	71	84	70
Engelska (andel i procent)	82	71	80	75
Matematik (andel i procent)	86	71	80	64

Källa: Uppgifter från Björkbergs skola och Hudiksvalls kommun.

Kommentar:

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat som stöd i lärarnas arbete med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. I tabell 1 ovan redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2006-2007. Av skolans egna uppgifter framgår att mellan 82-86 procent av de elever som deltog i proven år 2006 uppnådde målen för proven. Av tabellen framgår att 71 procent av Björkbergs skolas elever uppnår målen i de nationella ämnesproven år 2007. Detta är en försämring jämfört med år 2006. Det har inte på skolan gjorts någon utvärdering av orsakerna till denna försämring.

På Björkbergs skola finns, utöver svenska, matematik och engelska, inte några kunskapsresultat för årskurs 5 redovisade. Se vidare under avsnittet Rektors ansvar.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtätsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I Björkbergs skola följer lärarna upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i framför allt svenska, matematik och engelska och utifrån detta görs förändringar och anpassningar i undervisningen. Som underlag för uppföljningen används olika tester, diagnoser och nationella ämnesprov för årskurs 5. Utvecklingssamtal förs varje termin och individuella utvecklingsplaner upprättas. Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls varför området uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten sammantaget bedöms hålla mindre god kvalitet.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska lärarna utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen. I Björkbergs skola följer lärarna företrädesvis upp elevernas kunskapsutveckling gällande matematik, svenska, engelska och idrott. I Björkbergs skola finns lokalt framtagna uppnåendemål utifrån nationella kursplaner för varje ämne och årskurs. Avprickningar görs för varje elev när ett mål är uppnått. Denna information används dock inte på något systematiskt sätt när det gäller uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten för den enskilde individen eller på en övergripande nivå. Inspektörerna bedömer att det inte sker någon uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella kursplanernas mål i årskurs 5 i samtliga ämnen. Detta måste åtgärdas.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska en individuell utvecklingsplan (IUP) upprättas för varje elev vid utvecklingssamtalet. I Björkbergs skola upprättas utvecklingsplaner av varierande kvalitet och i de exempel som inspektörerna tagit del av saknas en tydlig koppling till kursplanernas mål. Fokus ligger på matematik, svenska, engelska

och i något fall idrott medan övriga ämnen inte beaktas av lärarna. Inspektörerna vill påpeka att det i de individuella planerna ska framgå vilka konkreta insatser som planerats för att eleven ska nå målen. Detta saknas i de planer som inspektörerna tagit del av, varför innehållet i de individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras. Stöd för hur en individuell utvecklingsplan kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för individuella utvecklingsplaner (SKOLFS 2006:10).

1.3 Bedömning av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,

Bedömning av området Bedömning av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Bedömning av kunskapsresultat är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att i Björkbergs skola hjälps lärarna åt att rätta de nationella ämnesproven för årskurs 5 och att diskussioner förs angående bedömning och resultat av proven. Detta ligger även som grund för planering av fortsatta åtgärder i undervisningen. Lärarna använder även skolans konkretiserade tolkningar av de nationella målen för olika ämnen för att bedöma elevernas kunskaper i olika ämnen. Ett samarbete med skolans specialpedagoger finns även i dessa frågor.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,

- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Genomförande av utbildningen är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att i Björkbergs skola arbetar man aktivt med att organisera undervisningen i mindre grupper och att flertalet av lärarna är medvetna om vikten av att variera sin undervisning och att organisera den på olika sätt. Lärarna arbetar ofta i flera klasser så att skolans gemensamma kompetens kan nyttjas på ett bra sätt. Eleverna ges genom elevrådet möjligheter till inflytande över skolans verksamhet och ger flera exempel på att de har fått gehör för sina önskemål. I förskoleklasserna bedrivs en verksamhet som inriktas på att vara ett möte mellan förskolans och skolans pedagogik. Verksamheten har ett varierat innehåll där leken, språkträning, rörelse och utomhusaktiviteter är viktiga delar. Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Utbildningens inriktning

I läroplanen anges bl.a. att skolan ska sträva mot att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Vidare att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. De lektionsbesök och samtal som inspektörerna genomfört visar att eleverna ges möjlighet till ovanstående men graden av detta är lärarberoende. I intervjuer och samtal framkommer dock att det finns en osäkerhet kring hur man som lärare ska förhålla sig till strävansmålen som utgångspunkt för planering och genomförande av undervisningen, vilket kan ha sin förklaring i att målen att sträva mot inte diskuteras på en skolövergripande nivå. Skolan bör enligt inspektörerna säkerställa att undervisningen bedrivs i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I Björkbergs skola framkommer dock i intervjuer och samtal med elever och lärare att det i många klasser är lärarna som till största del bestämmer undervisningens innehåll och utformning utan att eleverna görs delaktiga. Eleverna kan exempelvis ha inflytande över i vilken ordning givna arbetsuppgifter ska utföras. I en del klasser tas hänsyn till elevernas önskemål utifrån resultat av utvärderingar och andra synpunkter.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I Björkbergs skola finns utarbetade rutiner för att identifiera och vidta åtgärder för elever i behov av särskilt stöd, och för de elever som riskerar att inte nå målen upp-
rättas åtgärdsprogram. På skolan finns en liten grupp kallad Studion, med lärare som har specialpedagogisk kompetens, där elever också ges särskilt stöd i olika ämnen. Skolan kan även vända sig till det kommunövergripande lärstödsteamet för att få råd och stöd av specialister i olika frågor. Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls, varför området anpassning av verksamheten till elevernas behov som helhet bedöms hålla mindre god kvalitet.

Individanpassad undervisning

Läraren ska enligt läroplanen utgå från varje enskild elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I Björkbergs skola anpassas undervisningen genom att klasser organiseras i grupper på olika sätt. Av såväl inspektörernas lektionsbesök som intervjuer och samtal, framgår att undervisningen i övrigt i liten grad anpassas till elevernas olika behov och förutsättningar. Detta är till viss del även lärarberoende. Konkret betyder detta att eleverna med få undantag arbetar med samma uppgifter samtidigt och att de anpassningar som görs ofta är av kvantitativ art. Mer sällan ges eleverna utifrån egna behov möjlighet att pröva olika arbetssätt och arbetsformer eller ges mer utmanande uppgifter i de fall förelagda uppgifter visar sig vara alltför lätta. Inspektörerna bedömer därför att Björkbergs skolas arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar, erfarenheter och tänkande bör förbättras.

Särskilt stöd

Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. På Björkbergs skola finns elever som bedöms ha behov av studiehandledning, men som trots detta inte får det särskilda stöd de har rätt till. Inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas. Beslut om att en elev ska ha studiehandledning fattas inte av ansvarig rektor på skolan utan av annan rektor i kommunen med ett övergripande ansvar för det. Detta behandlas också i den övergripande kommunrapporten.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av sådana stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I flera av de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av saknas en tydlig beskrivning av elevens behov. Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammen bör förbättras i detta avseende.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området normer i studiemiljö och samvaro är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att Björkbergs skola enligt de elever, lärare och föräldrar som inspektörerna talat med uppfattas som trygg och att arbetsro till största delen råder. Detta noteras även av inspektörerna vid inspektionstillfället. På skolan pågår regelbundet ett gott värdegrundsarbete i samtliga klasser. Värdegrundsarbetet är väl förankrat inom skolan hos elever och personal. I klasserna används olika metoder för samtal och övningar kring arbetet med värdegrundsfrågor och på skolan finns även ett faddersystem. Eleverna har varit delaktiga i arbetet med att ta fram skolans ordningsregler. Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. Björkbergs skolas likabehandlingsplan, som inspektörerna tagit del av, innehåller beskrivning av skolans samlade arbete mot våld, mobbing och kränkande behandling. Eleverna har varit delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen. Den bedöms dock inte fullt ut uppfylla lagens krav på en likabehandlingsplan. Bland annat saknas en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för vilka åtgärder som ska genomföras under det kommande året. Inspektörerna bedömer därför att likabehandlingsplanen inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7).

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,

- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området tillgång till utbildning är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att inspektionen visar att verksamheten i följande delar sker i enlighet med författningarnas krav: elevernas valmöjligheter, lokalernas och utrustningens ändamålsenlighet, att utbildningen är avgiftsfri och att omfattningen av verksamheten i förskoleklassen är i enlighet med skollagen. Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Garanterad undervisningstid

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk anordnas för elev som behöver det. I Björkbergs skola anordnas undervisning i svenska som andraspråk, dock fungerar denna undervisning som ett stöd till undervisningen i svenska. Inspektörernas uppfattning är att skolan inte gör en tydlig skillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk. Inspektörerna vill i sammanhanget framhålla att svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och ska anordnas i stället för undervisning i svenska för de elever som behöver det. Rektorn är den som ska besluta om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. Undervisningen i svenska som andraspråk måste enligt inspektörernas bedömning anordnas på ett sådant sätt att den uppfyller förordningens krav.

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. I Björkbergs skola ges elevens val enligt dessa krav under två skoldagar per termin. Rektorn gör dock inte någon avstämning mot timplanen i detta ämne för att säkerställa att eleverna får den garanterade undervisningstid de har rätt till. Inte heller görs någon avstämning med mottagande skola, vilket även gäller skolans övriga ämnen. Enligt inspektörernas bedömning riskerar eleverna därför att inte ha fått den garanterade undervisningstid de har rätt till i elevens val innan de lämnar grundskolan. Inspektörerna bedömer att rektorn måste förvissa sig om att eleverna, under sin tid i grundskolan, erbjuds minst den undervisningstid för elevens val som timplanen föreskriver. Dessutom måste rektorn försäkra sig om att elevernas ges minst den garanterade undervisningstiden i samtliga ämnen.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Utbildning och kompetens är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att i Björkbergs skola har, enligt rektorn, samtliga lärare i dagsläget utbildning för de ämnen de undervisar i. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Lärarna ges möjlighet till kompetensutveckling utifrån skolans behov.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektionen visar att rektorn i Björkbergs skola är förtrogen med den verksamhet han leder. Vidare framgår att mycket av skolans verksamhet fungerar väl och att rektorn har betydelse i detta arbete. Beslut fattas enligt de bestämmelser som finns. Rektorn gör inte på skolnivå någon systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten och på skolan finns områden som behöver förbättras och åtgärdas varför området som helhet bedöms hålla mindre god kvalitet.

Nedanstående områden bedöms inte fullt uppfylla styrdokumentens mål och krav.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Mot bakgrund av att bland annat uppföljning och utvärdering av skolans resultat, elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen och graden av elevanpassning i undervisningen behöver förbättras bör rektorn ta ett tydligare ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan så att alla elever på ett bättre sätt ges likvärdiga förutsättningar. Inspektörerna bedömer därför att det pedagogiska ledarskapet bör utvecklas.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. I Björkbergs skola finns ingen samlad bild av huruvida eleverna i årskurs 5 når dessa mål eller inte. Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5, kan skolan inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella kursplanernas mål i årskurs 5 i samtliga ämnen. Det är rektorns ansvar att ett sådant arbete sker.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I samtal och intervjuer framkommer att det i Björkbergs skola bedrivs ett kvalitetsarbete gällande exempelvis området normer och värden. Bland enskilda lärare och i mindre grupper bedrivs även ett visst kvalitetsarbete på individ- och klassnivå. Detta sker dock inte på ett systematiskt sätt så att det kan ligga till grund för medvetna förbättringsinsatser på skolan som helhet. Området kvalitetsarbete bedöms därför sammantaget hålla mindre god kvalitet.

Nedanstående områden bedöms inte fullt uppfylla styrdokumentens mål och krav.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen behöver undervisningsmålen ständigt omprövas, resultaten följas upp och utvärderas och nya metoder prövas och utvecklas. Rektorn har ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen samt att åtgärder utifrån detta planeras. I inspektionen av Björkbergs skola framkommer att t ex anpassning till elevers olika behov, elevinflytande och arbetet med strävansmålen behöver förbättras. Tidigare i rapporten har framkommit att skolan inte följer upp kunskapsresultaten i samtliga ämnen i årskurs 5. Det görs inte heller någon övergripande uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i övriga årskurser. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden uppföljning och utvärdering av resultat om hur de nationella målen för utbildningen nås, bedömningar av dessa resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna bedömning.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska varje kommunalt driven skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen. Björkbergs skola har en kvalitetsredovisning som innehåller ett antal redovisningar av skolans måluppfyllelse i vissa delar samt förslag till förbättringsåtgärder. Redovisningen innehåller dock inte några kunskapsresultat för årskurs 5 utöver resultat från de nationella ämnesproven. Följaktligen redovisas inte heller någon uppföljning, utvärdering och planering av åtgärder på skolnivå utifrån kunskapsresultaten i något annat ämne. I kvalitetsredovisningen redogörs för resultaten av en enkät där elever i årskurs 5 deltagit. Detta

bedöms inte motsvara förordningens krav på elevers medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. I kvalitetsredovisningen redogörs för hur arbetet med att följa upp och utvärdera likabehandlingsplanen genomförs. Dock redovisas inte några resultat eller planerade åtgärder utifrån detta arbete. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

2008-09-25 Stockholm

Ann-Sofi Pihlgren

Bertil Karlhager